

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članke izvod po 1-10 Din.

Oglaš po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Volitve v Delavsko zbornico.

I.

Po štiriletnemu mrcvarenju s strani državnih oblasti in rafiniranih intrig s strani kapitalistov vseh vrst, je prišla Delavska zbornica slednjič vendarle v položaj, da ji je omogočen razpis prepotrebni volitve v to važno delavsko institucijo.

Volitve bi se morale vršiti takoj po ustanovitvi zbornice, nekako pred štirimi leti. Ali za volitve je treba vsaj najpotrebnejših sredstev (izdelava volilnega imenika itd.), toda teh sredstev ni bilo.

Vsi različni ministri za socialno politiko, ki so do sedaj »osrečevali« našo jugoslovansko delavstvo, so se postavljali napram zbornici na jako komodno stališče. Ko je upravni odbor v nešteti resolucijah in predstavkah zahteval sredstev za zbornico, da bo v stanu razpisati volitve, so odgovarjale visoke ekscelence: »Razpišite volitve in ko bo izvoljena redna zbornica, bomo pa dopustili pobiranje prispevkov!« In čim bolj je zatrjeval upravni odbor, da volitev brez sredstev ne more izvesti, tem trdovratneje so odgovarjale socialne ekscelence, da naj se razpišejo volitve, ker provizorični (imenovani) zbornici ne dovolijo nikakršnih sredstev! — Igra je bila očitna!

Naše visoke vlade so se hotele pred zunanjim svetom prikazati kot jako napredne in so zato pristale na ustanovitev delavskih zbornic. Da pa ostanejo zbornice le na papirju, jim niso dovolile pobirati prispevkov.

Ko je bila po večletnem trudu ta težava premagana in se je dovolilo zbornicam vsaj nekaj proračuna, so se pa pojavile nove, še resnejše komplikacije. Minister saobračaja (železnic) se je kar na lepem spomnil, da železničarji ne spadajo v sestav delavskih zbornic. Njemu je sledil minister za rude in šume, ki je isto trdil o rudarjih, ki so zaposleni v državnih rudnikih. Naposled so se oglasili tudi privatni podjetniki, ki so na koncu odločili, da spadajo v sestav delavske zbornice le oni delavci in nameščenci, ki so zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, dočim oni, ki so pri *bratovskih skladnicah*, ne spadajo.

Tudi ta igra je bila očitna!

Ko so kapitalisti videli, da se jim ne bo popolnoma posrečilo ubiti zbornic, so pa hoteli izločiti iz njenega sestava najzavednejši del proletariata, to je: rudarje, kovinarje in železničarje in prepustiti zbornico onemu delu proletariata, ki ni koncentriran v masah in ne predstavlja kompaktne organizirane sile.

Jasno je, da upravni odbor zbornice ni mogel iti preko tega dejstva in začela se je dolgotrajna bitka, da se prepusti tudi te stroke v sestav zbornice. Po velikih težavah je slednjič *letos koncem septembra* odločil minister za socialno politiko, da spadajo tudi bratovske skladnice v sestav zbornice. In tako je bilo upravnemu odboru Delavske zbornice omogočeno, sklicati že na prve dni *oktobra* plenum zbornice, ki je takoj in soglasno sklenil predložiti ministru za social. politiko razpis volitev.

Zalibog so zaenkrat še vedno izostali železničarji, ali z volitvami ni mogoče več dalje odlašati, zato bo pa moralo biti prvo delo novoizvoljene zbornice, da nadaljuje borbo za priklopljenje železničarjev.

Iz te na kratko opisane zgodovine bodo člani naših strokovnih organizacij spoznali, da je prestala zbornica že precej atentatov in da bi se je kapitalisti rajši iznebili danes, kakor jutri. Iz tega sledi, da je zbornica važen instrument, katerega je treba gojiti, čuvati in spopolnjevati v čim večjo korist delavskega razreda.

Dosedanje delo zbornice.

II.

Kljub vsem težavam, ki jih je imela prestati zbornica od strani državne oblasti in kljub spletakam, ki so jih uprizarjale razne kapitalistične institucije, je pa zbornica vendarle rešila nekaj nalog, za katere ji je ves proletariati Slovenije iskreno hvaležen.

Glede stanovanjske krize je bila baš naša Delavska zbornica tista, ki je končno veljavno raztrgala lažnjivo kopreno, v katero je zavijal jugoslovanski kapitalizem ta važni problem. V tozadevni brošurici, katero je po nalogu upravnega odbora napisal tajnik zbornice s. Filip Uratnik, je zbranih cela kopa vernih statističnih podatkov, ki so razkrinkali vse dosedanje izgovore tistih faktorjev, ki bi imeli skrbeti, da se stanovanjska kriza — to strašno socialno zlo — korenito odpravi. Ko bodo naše strokovne organizacije, ki zadnje čase lepo napredujejo, dosegle primerno moč, bodo našle v tej knjižici cel načrt, cel bojni plan za odpravo sta-

novanjske mizerije. Pa ne samo stanovanjske mizerije, temveč v knjižici je temeljito obdelan tudi problem brezposelnosti, problem izseljevanja itd., kar so stvari, ki so potrebne nujne rešitve — ker bo sledila sicer prej ali slej katastrofa.

Načrt in direktive so zbrane, treba je le zavednih ljudi in volje do dela, do borbe, pa bodo ti problemi rešeni proletariatu v korist.

Zbornica pa ni zbirala le statističnih podatkov o stanovanjski mizeriji, o narastku draginje in mizernih plačah, temveč je iniciativno posegla tudi v vsakodnevna vprašanja, kadar so bili delavski interesi na tehtnici.

Kdo se ne spominja ogromne akcije *proti davku na ročno delo*, katero so izvajale naše strokovne organizacije, oprte na statistične podatke, ki jih je zbrala Delavska zbornica. Uspeh te akcije je bil sicer minimalen, ali zbrani so vsi elementi za trdovratno nadaljevanje te borbe do končne zmage.

Reakcija, ki divja v Jugoslaviji, je preveč kruta, da bi se njena furija zlomila že ob prvem energičnem zamahu strokovnih organizacij, ki so povrh še v stadiju zbiranja svojih sil. Vendar je pa ta akcija prebudila delavske mase in sedanje napredovanje strokovnih organizacij je treba pripisati ravno odporu proti tem davkom.

V borbi za spremembo pravilnika Bratovskih skladnic je pa dosegla Delavska zbornica višek svoje požrtvovalnosti, vestnosti in odporne sile. Na stotine shodov, predavanj, intervencij in protestov je bilo izvršenih v namenu, da atentat nad rudarskim in plavžarskim proletariatom ne doseže svojega cilja. Pod pritiskom javnosti, ki je bila z ogromnimi napori Delavske zbornice in vseh strokovnih organizacij mobilizirana, je morala gospoda priznati, da je ta pravilnik škandal vseh škandalov. Ta borba še ni končana, ali zavedati se moramo, da je bila pravilno započeta in pravilno vodena, zato je treba le krepko vztrajati in zmaga bo na delavski strani.

Zbornica je v teh bojih pokazala, da se zaveda, da je *delavska* institucija, zato si je pridobila med delavci izredno veliko prijateljev — ali zavedati se moramo tudi, da so ji ravno te akcije pridobile zlasti med raznimi rudarskimi magnati mnogo strupenih sovražnikov.

Če že naštevamo zasluge, ki si jih je pridobila Delavska zbornica za delavski pokret, naj izmed mnogih navedemo le še akcijo, ki jo je započela zbornica ravno te dni.

V novi zakon o dvanajstinah, ki je te dni na tapetu v parlamentu, so vrinili kapitalisti določbo, da se za premog, ki je naročen od železnic, ne odteguje več kvota, ki gre v pokojninski sklad rudarjev. Na ta način bi bilo oropanih okoli štiri tisoč rudarskih upokojenec in invalidov še tiste skromne podpore, ki so jo dosedaj uživali.

Zopet je bila prva Delavska zbornica, ki je zapazila v zakonskem načrtu ta nezaslišani atentat in alarmirala javnost potom protestnih telegramov in potom raznih notic v časopisju.

Delavska zbornica je, kakor razvidno, delovala na višini položaja, zato bo moral razredno zavedni proletariati skrbeti, da ji dá pri bodočih volitvah opore, da bo njena hrbtnica vedno jačja in borbenejša.

Bodoče naloge zbornice.

III.

Dosedanje delo zbornice se je moralo vsled sile razmer po večini omejevati na to, da se tej instituciji sploh prizna pravico do obstoja. Če je zbornica pri takih razmerah zamogla še tako odlično posegati v vsakodnevna delavska vprašanja, je to pred vsem zasluga tistih, ki so se trudili, da napravijo iz zbornice inštrument vsega delavstva in ki so preperečili, da se v njej ni uganjala partizanska politika.

Prijatelji in nasprotniki priznavajo delegaciji Strokovne komisije, ki je imela v zbornici večinsko zastopstvo, da je razumela s svojim širokogrudnim stališčem dvigniti zbornico nad stranke, ter napraviti iz nje

vsedelavsko inštitucijo.

Čim bo nova zbornica izvoljena, bo njeno stališče tako utrjeno, da bo lahko posvetila vse svoje sile vsakodnevnim vprašanjem.

1. *Ena glavnih nalog bo, da bo zbornica z budnim očesom pazila, da izvršujejo državna in samoupravna oblastva pravilno veljavne zakone in naredbes, ki se tičejo delavcev in nameščencev in da bo vsako kršitev na škodo delavcev toliko časa zasledovala, da bo taki gospodi za vselej prešlo veseleje do sličnih zlorab.*

2. *Zbornica bo morala posvečati mezdni gibanjem vso pozornost. V vsako mezno gibanje bo morala dobiti vpogled in skrbeti, da bodo njeni zastopniki, opremljeni z vsemi statističnimi podatki, posegali v mezdne razprave ter moralno pomagali delavskim strokovnim organizacijam izvojevati take mezde, ki bodo odgovarjale človeku vrednega življenja.*

3. *Zbornica bo morala nuditi delavstvu oporo pri njegovi izobrazbi, ter z vso silo podpirati one delavske organizacije in inštitucije, ki delujejo na kulturnem dviganju delavskega razreda, zlasti delavske mladine.*

4. *Organizirati borbo proti brezposelnosti, pomagati urediti vprašanje izseljenštva, zbirati podatke o delovnem trgu. Vse to so vprašanja, ki jih bo morala zbornica reševati in pritegniti k temu delu vse organizacije in inštitucije, ki žele procvita delavskemu ljudstvu.*

5. *Zlasti bo pa naloga nove delavske zbornice, da podpre z vso odločnostjo stremljenja onih, ki se bore za:*

resnično zedinjenje vsega proletariata Jugoslavije;

za ohranitev Surnega delovnika in drugih dobrin;

za priznanje delavskih obratnih zaupnikov in za priznanje delavskih organizacij;

za svobodo organizacije, tiska in zborovanja; proti davku na ročno delo in za zboljšanje bolniškega in nezgodnega zavarovanja;

za zavarovanje zoper onemoglost in starost.

Delegacija Strokovne komisije se je že dosedaj zavedala teh nalog in je s svojim solidnim dosedanjim delom ustvarila temelje, da bo zbornica te naloge res lahko izvedla. Njena deviza je bila:

Delavsko zbornico — delavcem!

in pod to parolo bo kandidirala tudi bodoča delegacija Strokovne komisije (*Združene delavske strokovne zveze*).

Kandidatna lista.

Združene delavske strokovne zveze.

IV.

Če smo si nadedli nalogo, da napravimo iz Delavske zbornice inštitucijo, ki naj posluje na korist vsega delavstva, ne glede na njegovo narodnost, vero ali politično prepričanje, je tudi razumljivo, da smo skušali in da še poskušamo pritegniti na skupno kandidatno listo vse, ki se s tem delovnim programom strinjajo.

Zalibog nam to delo ne gre povsem dobro izpod rok, ker poskušajo posegati vmes nekatere politične stranke, ki bi hotele dobiti pri teh volitvah koristi za svojo *politiko*.

Mi smo hoteli razdeliti mandate po moči *strokovnih organizacij*, in pri tem tudi ostanemo. Povdarjamo, da smo na skupnost pod temi pogoji še vedno pripravljani. Če bo pa katerakoli skupina hotela borbo, da se *politično* uveljavi, smo pa prepričani, da imajo slovenski delavci že dovolj izkušenj, da se ne bodo dali cepiti po političnih strankah, temveč bodo šli s tistimi, ki nudijo garancijo, da se ne bo spremenila delavska zbornica v torišče političnih bojev, temveč da bo ostala to, kar mora biti: *vsedelavska inštitucija*.

Med organizacijami Strokovne komisije in člani bivših »nezavisnih« organizacij je ta sporazum že izviden in je povsem gotovo, da bomo nastopali skupno za tiste kandidate, ki jih bodo predlagale skupne strokovne organizacije.

Tudi iz tabora narodno-socialističnih organizacij se slišijo glasovi, ki delujejo za tem, da se tudi njihove organizacije zedinijo z našimi organizacijami. Razume se, da bo, če se zedinjenje izvede, tudi skupna kandidatna lista omogočena.

Kolikor imamo poročil o tej zadevi, je že gotovo, da se je upravni odbor Narodno-socialističnih organizacij že izrekel za zedinjenje in da so tudi člani njihovih organizacij na članskih zborovanjih z navdušenjem pozdravili zedinjenje.

Skupni nastop z njimi bo tem lažje mogoč, ker so že dosednji njihovi predstavniki v Delavski zbornici povsem složno delovali z našo delegacijo.

Kandidatna lista bo sestavljena torej po teh vidikih in parola te liste bo samo ena:

Delavsko zbornico — delavcem!

Čim bo cela zadeva v predpripravih gotova, bodo vse organizacije potom posebne okrožnice pozvane, da predložijo svoje kandidate za skupno listo. Konferenca, ki se bo vršila dne 27. decembra, bo pa listo končno veljavno potrdila.

Preko vse Slovenije naj gre samo en glas:

Na delo, da ostane Delavska zbornica res delavska! — Delavsko zbornico — delavcem!

Izšel je Delavski žepni koledar za leto 1926!

Čas pod katerim ječimo.

V mesecu januarju 1924 je naš dinar stal na 6.45, a danes pa stoji na 9.22, to se pravi, da se je v razmeroma kratkem času za 42 odstotkov ojačil. Razumljivo bi bilo, da bi v isti višini, kakor je dinar porastel, na mednarodnem tržišču, moral porasti tudi na domačem trgu, to je, da bi se za toliko procentov, za kolikor se je dinar ojačil, v istem razmerju moralo dobiti več moke, masti, obutev, obleke itd., kakor pred dvema leti.

Vsekakor pa tega ni opažati. Cene so v glavnem iste, kakor so bile pred dvema leti. Mednarodna vrednost našega dinarja se je v resnici ojačila, ampak na našem trgu ta porast dinarja ni še čutili. Cene so ostale na stari višini, za isto količino življenskih potrebščin moramo dajati isto količino dinarjev, ki predstavljajo za 42 odstotkov večjo vrednost, kakor pred ne čisto dvema leti, to se pravi, da je pri nas v tem času draginja z dinarjem narasla.

Pa to še ni vse, položaj je še mnogo hujši. Cene življenskih potrebščin, predvsem žito, se na našem tržišču drži v stari višini in to kljub bogati žetvi v letošnjem letu, pri nas in po celem svetu. Žetev pšenice je znašala (v milijonih meter. stotih):

Leta 1925 Leta 1924	
Evropa (22 držav)	350.4 277.4
Kanada in Sev. Amer. države	296.7 308.8
Azija (4 države)	99.2 108.1
Afrika (4 države)	29.3 23.2
Rusija	180.0 104.0
Skupaj (33 držav)	955.6 821.5

Žetev pšenice v temu letu v Evropi se lahko smatra kot najbogatejšo po vojni. Povsem je razumljivo, da morajo cene žitu po celem svetu padati. Seveda smo izredna izjema zopet mi.

To je dokaz, da je draginja pri nas narasla ne samo za one odstotke, za katere je narasel dinar, temveč tudi za one odstotke, za katere je naše žito napram onemu na svetovnem trgu dražje, namesto da bi v ceni padlo.

Eden glavnih vzrokov, da nas draginja tako davi, je ogromni državni proračun in davčna politika, ki ga polni.

Proračun je znašal (v milijonih dinarjev):

1919/20	1.558	1922/23	6.690
1920/21	3.994	1923/24	10.440

To leto (1925) se financira iz proračunskih dvanajstlin (mesečno, po obrokih), a za leto 1926 je predviden proračun v znesku 12.718.000.000 dinarjev. Državni proračun od leta na leto raste.

To ni tako važno, važno je to, na kak način se polni. Če bi proračunska bremena padala na kapital in bila neprenosljiva na konzumente, se jih ne bi čutilo. Zal pa ni tako.

Dohodki so sledeče predvideni:

Neposredni davki	1.550.000.000
Posredni davki	3.000.000.000
Monopoli	2.426.000.000
Državna podjetja	5.118.000.000
Razni dohodki	117.000.000
Skupaj dinarjev	12.718.000.000

Posredni davki, to so davki na vse mogoče življenske potrebščine širokih ljudskih slojev; monopoli, to je blago, za katero si je država vzela edino pravico, da ga prodaja za tako ceno, kolikor pač denarja rabi (tobačne izdelke, sol, cigaretni papir, vžigalice) in državna podjetja, med katere spadajo predvsem železnice in pošta, ki imajo povsem značaj monopola, vse to so glavni viri dohodkov ogromnega državnega proračuna.

Buržuazija je vedela, da je brez nadaljnega ljudstvu naprtila ogromen državni proračun, ter je vsa bremena znala prevaliti na one, ki ničesar nimajo, da ga plačujejo v vsakdanji bedi in pomanjkanju.

Vso vrednost poraslega dinarja, vse gospodarske napore tisoče pridnih rok — požira državni proračun. Državni proračun hitreje raste, kakor vrednosti narodnega bogastva, kakor vrednost denarja. On neusmiljeno požira narodno gospodarstvo in živo delovno silo ter zdravje ljudstva. Proračun je strašno breme, predvsem za delovni razred, ker mu odvzema denar po posrednih in neposrednih davkih.

Delovni razred, ki je najbolj pritisnjen, zahteva od vlade in narodne skupščine, da se državni proračun zniža in to vsaj v sorazmerju z vrednostjo dinarja in tako omogoči, da bi se ojačena kupna moč dinarja tudi na našem tržišču občutila — kar bi, z drugimi besedami pomenilo, da bi realne delavske plače take kakoršne so, naenkrat postale večje.

Nevednost, strah in glad.

To so trije najhujši sovražniki delavskega razreda, ter obenem najboljši pomočniki kapitalizma. Kako grozovito so se ti trije sovražniki zajedli v telo in možgane našega delavstva in osobito rudarjev, je razvidno iz tega, ako si pobliže ogledamo to življenje. Ako prideš v takozvane samske domove rudarjev (Burschenzimmer), vidiš sicer v pretežni večini samo mlade ljudi, kateri so se šele pred kratkim preselili iz vasi, kjer niso imeli ne dela ne jela, v industrijske kraje. Ko pa si natančneje ogledamo njih stanovanjske in življenske razmere, nas v srcu zaboli, ko vidimo to žalostno stanje, v katerem se ti ljudje nahajajo. Vse umazano — delovna obleka, katero po večini prinese rudar moko in blatno od dela, se suši v njegovi spalnici, ki je obenem tudi njegova obednica. Da ta mokrota in

Svoj k svojim!

Nekatere tvrdke se branijo oglašati v delavskem tisku. —

Delavski gospodar, delavska gospodinja se bosta branila njihovih izdelkov. —

Kdor ne oglašja v

„Delavcu“

naj ne išče odjemalcev med delavstvom!

Sodrug!

Zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah, gostilnah „Delavca“! „Delavec“ naj ne manjka v nobenem javnem lokalu!

blato in telesni pot po težkem delu povzročata silno slab in nezdrav zrak, je samoobsebi umevno; posledica tega je, da se zaredi raznovrstno mrčes. Pa greš v njih kuhinjo, pogledaš na štedilnik, ko si ti ljudje pripravljajo ravno opoldansko kosilo. In kaj vidiš tukaj? Same posode, napolnjene s fižolom, ali pa s krompirjem in končno še s črno kavo. Mast vidiš malokje. So nekateri, ki si fižol ali polento skuhamo celo za dvakrat ali trikrat, da jim pozneje, ko pridejo s sihta, ni treba kuhati. Vprašaj tega ali onega, kako more vzdržati pri tako težkem delu, ob tako slabi hrani. Začudeno te pogleda (obraz mu je blede in pogled top), ter končno odgovori: Gospod, zasluži se malo, doma imam za podpirati tega ali onega (ako je oženjen, tudi svojo družino), odtegljaji za socialno zavarovanje in davke so veliki, a nekaj mi mora ostati za pijačo v nedeljo. Kajti, če delam 14 dni in nič ne pijem, zakaj bi si ga ne privoščil ob plačilnem dnevu? (V tem trenutku prideta dva orožnika enega iskat, češ, da je pri zadnjem plačilnem dnevu oklal enega rudarja, dotični se zagovarja, jaz sem bil tako pijan, da se ničesar ne spominjam. Orožnik napravi zapisnik in odide.) Vprašaj dalje, kako kaj z izobrazbo? Ali kaj čitate? Dobiš odgovor: Tam le dobimo trije skupaj »Jutro«, da nam N. N. prečita, kako in kje so se pretepali.

Ko si jih vse to izprašal, so se še nekoliko zanimali za tebe, ko pa prideš s pravo barvo na dan, ter jim pričneš razlagati, da je njih sedanje stanje krivično in da ga je treba odpraviti in doseči človeka dostojno življenje, in to z izobrazbo in razredno organizacijo, takrat te zapustijo, kakor miši potapljačo ladjo, mrmrajoč med seboj. Občutki, ki jih ob takim prizoru dobiš, so nepopisni. In če sedaj pomislimo, da se kader rudarjev rekrutira iz takih elementov, potem se nam ne bo čudno zdelo, ako je dividenda delničarjev premogovnih baronov vsako leto večja; a istotako umrljivost in beda rudarjev in njih družin. Zakaj, ti ljudje se navadno oženijo na rudnik, dobe si družico iz vrst svojih sovrstnikov, katera je pod ravno takimi okolnostmi dočakala dobo materinstva, v kateri potem z možem vred proklinja trenotek svojega spočetja in spočetja onih, katere je sama rodila.

Tako se za kapitalizem ustvarja nesmiselno vedno večji rezervuar človeških bitij, vzgojenih v nevednosti, strahu in gladi, ki pa rode za kapitalizem bogastvo, čast in uživanje.

Da, nevednost, strah in glad! Kdaj jih bo rudarsko delavstvo spoznalo in spregledalo, ter se jih — gteslo? A. h.

Klofuta, za klofuto.

Novo božično darilo.

V parlamentu pripravljajo za rudarske in topilniške vpokojence nov udarec.

V zakon o proračunskih dvanajstlinah so vtihotapili določbo, po kateri bi bile oproščene državne železnice vseh prispevkov, ki so jih plačevale dosedaj v fond za draginjske doklade vpokojencev. Te proračunske dvanajstine so zakoni, ki se pretresejo in odobre v zbornici navadno v par dneh: Ko boste čitali te vrstice, bo zakon že odglasovan. Če ne bodo vpoštevali naših protestov, bo že pred prvimi decembrom odločeno: Da izgube naši vpokojenci 60 odstotkov od svojih že dosedaj beraških draginjskih doklad.

Morali bodo iti ali živi v grob, ali iti krast ali pa beračiti. Četrtega tu ni.

Tisti gospodje, ki trde, da naše gospodarstvo starostne oskrbe ne prenese, so zato, da gredo živi v grob.

Oni so mnenja, da je prav tako, da dela delavec štirideset let, da da družbi vse svoje moči in da se ga vrže, ko omaga, v rupo, kot onemoglega psa.

Vsi ti gospodje pa naj vedo, da je človek človek. Za lanski Božič smo dobili pravilnik o bratovskih skladnicah, — ki pravi, naj se rešuje vprašanje starih vpokojencev tako, da se jim preodkaze — prazne blagajne bratovskih skladnic.

Za letos so pa to s tem dopolnili, da se začenja z ukinitvijo pokrajinskega pokojninskega sklada.

Naših vpokojencev in vseh rudarjev v Sloveniji, ki gledajo v usodi sedanjih starih vpokojencev svojo bodočo usodo, se je polastilo nepopisno razburjenje.

Iz vseh revirjev in topilniških obratov dobivamo poročila o protestnih shodih proti atentatu na rudarske vpokojence.

Protestne brzojavke so odposlane na vsa merodajna mesta. Tudi upravni odbor Delavske zbornice je zavzel proti ukinjenju teh doklad v nenavadno ostri obliki svoje stališče.

V glavnih slovenskih dnevnikih je priobčeno tozadeno sledeče poročilo:

Reforma socialne zakonodaje.

Dne 19. novembra smo čitali v dnevnem časopisu: Reforma socialne zakonodaje v dvanajstlinah deloma ukinja davek na premog iz Slovenije, vendar pa ne v korist industrijalcev, temveč v korist državne blagajne in v breme starih rentnikov in delavcev, ki so prej plačevali donose v bratovske skladnice in druge fonde v zlatih kronah, sedaj pa dobivajo pokojnine, od katerih ne morejo ne živeti ne umreti.

Z ozirom na to vest je sklenil upravni odbor Delavske zbornice za Slovenijo na svoji seji z dne 20. novembra t. l., da pošlje na vse državnoborske klube in na centralno tajništvo Delavskih zbornic brzojavke sledeče vsebine:

V načrtu zakona o budžetnih dvanajstlinah je predlog, naj se oprostito državne železnice doklad, ki jih plačujejo v podporni sklad za onesrečene in invalidne rudarje v Sloveniji. Ti so imeli pravico do rent v iznosu mesečnih 20 do 40 zlatih kron. Te rente so vsled devalvacije denarja izgubili.

Iz zgornjega sklada dobiva 2600 najbednejših invalidov po 150 do 200 Din mesečne podpore. Sedaj izgube še večji del te podpore.

Protestiramo proti temu nesocialnemu činu in prosimo podpore vso socialno čutečo javnost.

Delavska zbornica v Ljubljani.

Te brzojavke so bile takoj odposlane.

Pozivno na te brzojavke si usoja pojasniti Delavska zbornica za Slovenijo obširneje pravno in socialno stran te — reforme naše socialne zakonodaje.

Zakon z dne 19. februarja 1922, razglašen v »Službenih Novinah« št. 142, izdanih 30. junija 1922, določa v § 1, da se izplačujejo upokojencem, vdovam in sirotam bratovskih skladnic v Sloveniji, dalje vsem v Sloveniji bivajočim rentnikom nezgodnega in železničarskega zavarovanja, kojih pokojnina je padla vsled devalvacije denarja na mesečni znesek od 83 par do 8 Din draginjske doklade.

Maksimalni zneski te draginjske doklade so: Za invalide mesečno 150 Din, za vdovo po invalidu mesečnih 112.50 Din, za nepreskrbljenega otroka 42 Din, za dvojne sirote 112.50 Din.

Doklade se izplačujejo le rentnikom, pri katerih vsota vseh njihovih mesečnih dohodkov, povišanih z doklado, ne presega zneska 400 Din. Slednje mora biti pred podelitvijo podpore uradno ugotovljeno.

V pokritje teh stroškov se pobira pokojninska doklada v znesku 50 par od vsakega meterskega stota premoga, ki je namenjen konzumu.

Glasom besedila zakona in glasom razsodb sodišča je dolžan plačevati to doklado odjemalec premoga. Ker oddajajo rudniki v Sloveniji 60 odstot. svoje produkcije železnicam in drugim državnim obratom, pomenja zgornja — reforma socialne zakonodaje, da se bodo morale zgoraj navedene draginjske doklade ali pa število podpisanih rentnikov znižati.

Dosedaj se podpira iz tega sklada 2600 rudarskih in 1400 drugih invalidov.

K tem dejstvom bi skoro ne bilo treba dodajati komentarja.

Vendar bi Delavska zbornica svojih nalog ne razumela pravilno, če bi ne poskusila raztolmačiti javnosti in vsem merodajnim faktorjem čustev, ki se polasčajo delavstva brez razlike politične pripadnosti ob takih in podobnih socialnih reformah.

Mi imamo zakon o zaščiti države.

Podjetniki so postali absolutni gospodarji v delavnih, tovarnah in rudnikih — v politiki in javnem življenju se čuje samo njih glas.

Obupni kriki po socialni pravičnosti se skrivajo v globine duš, nadevajo si često lažne firme, v kolikor pa segajo v javnost in na merodajna mesta, gre javnost in tudi oblast preko njih — računajoč s tem, da za njimi ni moči, pozabljajoč, da postaja vsaka globoko zasidrana duševnost ob svojem času veselila.

Ko so prišli v javnost naši protestni glasovi proti tej krivici, je dal predsednik naše največje socialne institucije, to je Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v brezmejnem cinizmu izraza mnenju, da bi bilo treba doklade na premog sploh popolnoma odpraviti — brez ozira na to ali dobe zato rentniki tako odškodnino. Res, on je zastopnik podjetnikov — tudi rudarskih podjetnikov. On dela, ker slednji zahtevajo.

Vkljub temu pa nas ne morejo zadržati nobeni obziri, da ne bi povedali tistim, o katerih sumimo, da so ta socialni atentat ne samo odobraval, ampak tudi pripravljali: sunt certi devique fines!

Naši upokojenci ne pristijo molitve. Oni zahtevajo pravice, en del tistega, kar so jim konfiscirali podjetniki in država.

Ta pravica ni postala ničeva za to, če merodajni krogi niso poskrbeli, da se prizna ista pravica tudi rentnikom po drugih pokrajinah.

Oni vedo, da se je dobro poskrbelo, da rentirji vsled vojne niso ničesar izgubili, tudi če so tujci, da pa se ni z mezincem ganilo, da bi se rešilo najpotrebnejše za rentnike, tudi če so kri od naše krvi.

Samo brezumnik, ki ga vsa zgodovina ni ničesar naučila, more upati, da se dela tako za red in mir v državi.

Ta komentar dostavljam k poročilu o stvari sami, po izrecnem nalogu našega upravnega odbora.
Filip Uratnik.

Občni zbor Osrednjega društva oblačilnih delavcev za Slovenijo.

VI. redni občni zbor oblačilnih delavcev za Slovenijo se je vršil v nedeljo, dne 15. novembra ob 9. uri popoldne v salonu gostilne »Leon«. Zastopane so bile vse podružnice s svojimi delegati in zastopnik Strokovne komisije s. Škrl. Prečitan in sprejet je bil zapisnik zadnjega občnega zbora. Sprejeto je bilo tudi poročilo tajnika in blagajnika ter kontrole. Iz poročila podružnic vidimo, da ljubljanska in mariborska uspevata dobro, dočim je med celjskimi in trboveljskimi zaznamovati nazadovanje vsled krize, katera vlada v oblačilni stroki. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni v odbor sledeči sodruzi: Predsednik Anton Prezelj, I. podpredsednik Ivan Belle (Maribor), II. podpredsednik Franc Popek, tajnik Slavko Gorenc, namestnik Anton Nemre, blagajnik Ivan Skuk, namestnik Anton Nemre, blagajnik Ivan Jekovc, sdž. I. Draksler, Anton Gorjup, Ivan Schaffer, Ivan Žagar; kontrola: Ivan Gorjanc, Franc Tancig, sdž. Minka Mohar. V širši odbor: Ivan Vreček, namestnik Ivan Škof.

K točki naš položaj in zedinjenje je poročal s. predsednik o položaju, ki je nastal po sklepih kongresa zedinjenja v Beogradu. Po daljši debati, v katero so živahno posegli vsi delegati, se sprejme končno predlog centralnega odbora, da se osrednje društvo zedini s Savezom Radništva, Odjevne Industrije in Obrta Jugoslavije na federativni podlagi, ter naj se imenuje za nadalje kot pokrajinski odbor zedinjenega Saveza. Da se to zedinjenje izvede, se je izvolil šestčlanski odbor, kateri ima nalogo, da se sporazume s centralno upravo v Beogradu in isto podpiše. Prispevki za centralo so se zvišali od 3 Din na 4 Din, pričenshi s 1. decembrom 1925. Brezposelne in bolniške podpore so se zvišale od 50 Din na 100 Din, oziroma na 180 Din. Pravilnik za funkcionarje se je sprejel, kakor ga je predlagal centralni odbor. Pri raznoterosti se je sklenilo, da bodo vse podružnice šle na delo pri volitvah v Delavsko zbornico, da bo zmaga tem popolnejša. Sprejele so se še nekatere formalnosti radi vlaganja in dviganja denarja, nato je ob pol šestih zvečer predsednik zaključil občni zbor z apelom, naj gredo vsi na delo za procvit organizacije.

Izredni občni zbor podružnice Osrednjega društva oblačilnih delavcev v Mariboru se je vršil v pondeljek, dne 9. novembra 1925 ob 6. uri zvečer. Sklical se je zato, ker sta predsednik in njega namestnik odstopila in je bilo treba voliti novo vodstvo. Izvoljen je bil za predsednika s. Ivan Hojnik in njega namestnik s. Franc Murko. Kot delegata za centralni občni zbor sta bila izvoljena ss. Ivan Belle in Franc Pocaht, katerima so se dale direktive glede zedinjenja in drugih točk. Za stavbni sklad »Delavske dvorane« se sklene odkupiti 20 delnic po 125 Din. S. Čeh poroča, da bodo v kratkem razpisane volitve v Delavsko zbornico, ter naj se člani že sedaj pripravljajo nanje. Ob pol 9. uri zaključil predsednik zborovanje.

Vprašanje odpiranja in zapiranja obratov.

Ministrstvo socialne politike je izdalo pod o. št. 350 z dnem 30. oktobra t. l. odlok, ki se glasi:

»Poslužujoč se pravic, ki mi jih dajejo odredbe § 13 zakona o zaščiti delavcev, odrejam z namenom da se vprašanje zapiranja obratov ob nedeljah za vse obrate enako uredi: Veliki župani naj uredi po zaslišanju pristojnih industrijskih in delavskih zbornic na svojem teritoriju zapiranje obratov ob nedeljah in sicer tako, da jih vodi pri tem načelo, izraženo v I. odstavku § 12 zakona o zaščiti delavcev, po katerem imajo biti ob nedeljah zaprti vsi obrati.

Izjema od tega načela se lahko napravi samo za podjetja, ki imajo opraviti z nakladanjem parobrodov in ladij v morskih in rečnih lukah v smislu § 14, I. odstavka, zakona o zaščiti delavcev, kakor za podjetja v smislu odstavka II., istotako v slučajih naštetih v § 915, tega zakona in če pade na ta dan letošnji semenj v dotičnem mestu.

Imenovana izjema se more napraviti samo z zvezo podjetnika po § 14 zadnji odstavek in § 915 zadnji odstavek zakona o zaščiti delavcev, ne da bi se kršil § 16 tega zakona.

Pozivam velike župane, da v smislu gornjega postopajo ter o izvršitvi obveste oddelek za zaščito delavcev poverjenega mi ministrstva.

Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije vodi v zadnjem času ostro borbo za uveljavljenje nedeljskega počitka. Končno je g. minister socialne politi-

STROKOVNA KOMISIJA ZA SLOVENIJO
izda

DELAUSKI ŽEPNI KOLEDAR 1926

Koledar izide začetkom meseca decembra 1925 in opozarjamo na to vse zaupnike in organizacije. --- Cena koledarju je nižja, nego je bila lansko leto in sicer **Din 12— za izvod** v platno vezan.

ke dne 31. oktobra t. l. izdal nujno rešenje pod številko 350/4, katero pravi:

»Na podlagi pooblaščenja, danega mi z določili § 13 zakona o zaščiti delavcev, odobravam v smislu enakomerne ureditve vprašanja zapiranja obratov v nedeljah v vseh krajih naše države: da veliki župani uredijo v vseh krajih svojega okrožja po zaslišanju pristojnih delodajalskih in delavskih zbornic vprašanje zapiranja obratov ob nedeljah, pri čemer je vpoštevati princip, da morajo biti vsi obrati v vseh krajih ob nedeljah zaprti in to v smislu § 12. odstavka prvega zakona o zaščiti delavcev. Izjeme od tega principa se more dovoliti samo za podjetja, ki se bavijo z vtovarivanjem ladij, parnikov v pomorskih in reških lukah, v smislu § 14. zakona o zaščiti delavcev, kakor tudi glede podjetij v smislu § 15., odstavka 2., poleg primerov naštetih v § 15. predmetnega zakona, kakor tudi ako se vrši na dotičnem kraju ta dan letni semenj. Gori navedeno izjemo se sme dovoliti proti obvezi za delodajalce v smislu § 14., zadnjega odstavka, in § 15., zadnjega odstavka, zakona o zaščiti delavcev, kakor tudi brez pravice kršenja § 16. Pozivljvam velike župane, da postopajo v smislu gornjih določil in da o ukrepih obvestijo oddelek za zaščito delavcev poverjenega ministrstva!«

Centralna uprava zveze privatnih nameščencev Jugoslavije je podvzela preko svojih krajevnih organizacij nadaljne akcije glede izvedbe tega rešenja. V Bosni in Hercegovini se je to vprašanje ne glede na odpor s strani muslimanov in židov uredilo. Veliki župan sremske oblasti je na podlagi gornjega rešenja odredil, da se ima povsod v sremski oblasti uvesti nedeljski počitek izza 1. decembra t. l. V Zagrebu pripravljava Savez privatnih nameščencev obsežno akcijo, da se tudi v Zagrebu in zagrebški oblasti uvede popolni nedeljski počitek.

Upamo, da se bo tudi v ljubljanski in mariborski oblasti na podlagi gornjega rešenja vprašanje nedeljskega počitka čimprej rešilo. Tudi pri nas se to vprašanje pri nekaterih obratih, na primer pri brivskem obrtu, samo na podlagi določil zakona o zaščiti delavcev še doslej ni moglo rešiti in je ostalo sporno, kar je povzročalo nezdravo tekmo med posameznimi obrtniki te stroke.

Naše organizacije.

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani
(kot oblastni odbor ZDSZJ)

sklicuje v sporazumu z akcijskim odborom za nedeljo, dne 27. decembra 1925 svojo

oblastno konferenco

s sledečim začasnim dnevnim redom:

1. Otvoritev konference in volitev verifikacijskega odseka.
2. Poročilo o položaju in delu za strokovno zedinjenje.
3. Bodoče naloge strokovnih organizacij v Sloveniji.
4. Volitve v Delavsko zbornico za Slovenijo.
5. Volitev oblastnega odbora in kontrole Strokovne komisije.
6. Razno.

Gotovo govejo juho
z najfinejšim okusom
napravijo

MAGGI jeve
kocke za govejo juho

Pazite dobro na ime
MAGGI in na varstv. znamko
zvezda s križcem
Druge kocke niso od trvdke **MAGGI**

Konferenca se bo vršila v Ljubljani in sicer v hotelu »Tivoli« in bo s svojim delom pričela točno ob 9. uri dopoldne.

Na podlagi poslovnega pravilnika čl. 38 imajo poslati vse priključene organizacije (savezi) na to konferenco svoje delegate po sledečem ključu: Iz podružnic z do 50 članov po enega delegata, iz podružnic z nad 150 članov po dva delegata in na vsakih 200 nadaljnih članov še po enega delegata. Podružnice z večjim številom članstva lahko, da si prihranijo stroške, pošljejo na več nego 200 članov po enega delegata, vsekakor na največ 500 članov po enega delegata. Manjše podružnice se lahko zedinijo na enega delegata in pripada v takem slučaju delegat oni podružnici, ki šteje največ članov.

Razpored delegatov naj izdelajo priključene organizacije same po svoji uvidevnosti in sicer za one organizacije (saveze), čijih sedeži so v Sloveniji centralni odbori, za one organizacije, čijih sedeži so izven Slovenije, pa oblastni odbori organizacij, odnosno savezov, pri čemer naj gledajo na to, da bodo na konferenci vse podružnice zastopane, to je, da pošljejo na vsakih 200 članov po enega delegata za svoje podružnice v Sloveniji.

Stroške za delegate nosijo posamezne podružnice, odnosno organizacije (savezi).

Vsakemu delegatu mora podružnica izstaviti poverilnico, podpisano od predsednika in tajnika podružnice in opremljeno s podružničnim pečatom. Iz poverilnice mora biti tudi razvidno, koliko članov zastopa. Imena delegatov je prijaviti podpisani Strokovni komisiji do najkasneje 20. decembra 1925.

Ljubljana, dne 18. novembra 1925.

Strokovna komisija za Slovenijo.

Kovinarji.

Savez Metalskih Radnika Jugoslavije, podružnica v Ljubljani

sklicuje v nedeljo, dne 29. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne v salonu restavracije pri »Leon« na Gosposvetski cesti člansko zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1. Položaj kovinarskega delavstva v Ljubljani in ostali Sloveniji. 2. Bodoče delo in naloge ljubljanskih kovinarjev. 3. Razno. Odbor.

Oblačilna stroka.

Vse dopise za Osrednje društvo oblačilnih delavcev za Slovenijo naj se pošilja odslej le na sledeč naslov: Anton Prezelj, Ljubljana, Velika čolnarska ulica 10.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Tržič. V nedeljo, dne 29. novembra t. l. se bo vršil v Tržiču strokovni shod predilniškega delavstva ob pol 10. uri dopoldne v dvorani Delavskega doma s sledečim dnevnim redom:

1. Položaj predilniškega delavstva.
2. Kongres zedinjenja v Beogradu.
3. Razno.

Odbor.

Mednarodni pregled.

Zveza angleških strokovnih organizacij.

Meseca novembra je bil objavljen načrt za novo industrijsko zvezo, kateri so se pridružili rudarji, transportni delavci, strojevodje in kurjači. Ostale strokovne organizacije se še niso odločile in bodo prijavile svoj pristop tekom dveh mesecev. Organizacije, ki so že prijavile vstop v alijanco, bodo spremenile svoje statute. Načrt, ki je bil, kakor smo omenili, objavljen, smatra za cilj alijance sledeče: Obramba dosedanega delovnega časa in dosedanjih mezd in obramba vseh pridobitev industrijskega delavstva in pomoč v boju za njih obrambo.

Občinske volitve na Angleškem.

Na Angleškem so se vršile 2. novembra t. l. občinske volitve, ki značijo velik napredek angleške delavske stranke. V glavnem angleškem mestu Londonu je Delavska stranka odvzela liberalcem in konzervativcem 87 odborniških mest. V Londonu ima Delavska stranka 368 mandatov, proti 1062 meščanskih strank. Od 27 londonskih okrajev ima Delavska stranka v 8 okrajih večino. — Po deželi je pridobila Delavska stranka 184 odborniških mest, dočim so jih izgubili konzervativci 140, liberalci 24, neodvisni liberalci pa 20. — To je jasen dokaz, da je od zadnjih parlamentarnih volitev Delavska stranka silno porastla, a meščanske stranke silno nazadovale.

Fašizem na Angleškem.

Napredovanje angleške Delavske stranke je bilo neizogibno. To je vedela tudi angleška buržuazija. Povsem jasno je, da išče sredstev, kako bi temu napredovanju napravila jez. Poskusila je presaditi na Angleško Mussolinijeve metode. Da so vsi taki poskusi uveljavljati in braniti kapitalistični družabni red s terorističnimi metodami, naperjeni proti angleškemu delavskemu gibanju, je jasno razvidno iz sledečega dogodka: Glavni organ angleške Delavske stranke je »Daily Herald«. Ko je nedavno bil list ekspediran na londonsko pošto, je kolporterja napadla četa fašistov in časopis enostavno odnesla. Napad je bil povod velikim delavskim demonstracijam in protestnim shodom po celi Angleški proti temu nečuvnemu nasilju.

S. Hermann Greulich umrl.

V 83. letu starosti je umrl nestor socializma — Hermann Greulich. Tako se je glasila zadnja, a žalostna vest, ki smo jo prejeli iz Švice. Preminul je

Delavski žepni koledar za leto 1926 je izšel!

z Greulichom zopet mož, ki je vse svoje življenje in delo posvetil povzdigi delavskega razreda. — Rodom je bil Nemeč, njega oče je bil transportni delavec. Njegovo življenje je bilo življenje proletarca. Že v zgodnji mladosti je skusil vse grenkosti proletarskega življenja in krivic kapitalističnega družabnega reda. Po poklicu je bil s. Greulich knjigovez. Udejstvoval se je že kmalu v delavskem gibanju in bil eden prvih sotrudnikov pri snovanju I. internacionale. Leta 1902 je bil izvoljen v švicarski narodni svet, ki ga je otvoril leta 1919 kot najstarejši član. Bil je znan daleč izven švicarskih mej kot apostol socializma in plemenit značaj. Slava Hermannu Greulichu!

Rudarska internacionala.

Izvrševalni odbor rudarske internacionala je imel 9. in 10. novembra svojo sejo v Parizu. Najvažnejši je sklep, da se bo vršil prihodnji redni kongres 10. avgusta 1926 v Krakovcu (na Poljskem). Živahna je bila na seji tudi debata o rudarski delegaciji za Rusijo. Internacionala si pridržuje pravico, da imenuje sama v delegacijo člane. Pod temi pogoji je tudi pripravljena voditi s Sovjetsko vlado pogajanja. Internacionala je nadalje prejela od japonskih rudarjev pismo, kjer prosijo za sprejem v internacionalo. Slednjic je seja sprejela sklep, da se izda na delavce vseh dežel oklic za organizacijo boja proti vojni z zahtevo, da zapadne vlade takoj prično z delom za umirjenje sovražnosti v Maroku in Siriji.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Ljubljana. (Zmaga tobačnega delavstva pred sodiščem.) Poročali smo svoj čas v našem listu, da je Uprava monopola lanske jesen začela tobačnemu delavstvu odtegovati od plač zneske, ki jih je delavstvo baje preveč prejelo od prvega četrtletja 1924 naprej. S tem dnem je namreč uprava monopola reducirala rodbinske doklade, o čemer pa je bilo delavstvo šele koncem avgusta 1924 obveščeno ter je do tačas sprejemalo rodbinsko doklado v dobri veri. Ti odtegljaji so bili precej visoki. Na vse proteste proti tem odtegljajem se uprava monopola ni ozirala. Zato se je pa delavstvo odločilo nastopiti sodno pot. Nad sto delavci in delavcev je vložilo tožbo pri obrtnem sodišču na plačilo odtegnjenih zneskov. Sodišče je najprvo razpravljalo o eni tožbi, to je o tožbi Angele Lotrič, ter je obtožilo državo na povračilo odtegnjenega zneska. To sodbo je prizivno obrtno sodišče pod predsedstvom višjega sodnega svetnika dr. Modica ter prisednikov svet. Antloge in Vehovarja ter dveh prisednikov-laikov potrdilo. S tem je končno veljavno razsojeno, da ima tobačno delavstvo pravico na povračilo odtegljajev in bodo seveda tudi vse ostale tožbe v povoljnem smislu rešene. Mi čestitamo tobačnemu delavstvu na njegovem sijajnem uspehu za pravice!

Maribor. (Klerikalni župan za neomejeni delovni čas.) V soboto, dne 14. novembra t. l., so bila razdeljena vsem vajencem v Mariboru, ki so se udeležili v avgustu t. l. v Ljubljani razstave vajeniških del, priznanja, ki jih je lastnoročno razdelil mariborski klerikalni župan. Na zbrane vajence je imel nagovor, ki ga prinašamo v izveščku na tem mestu. Župan dr. Leskover se je pohvalno izrazil o starih rokodelcih in njihovi veliki marljivosti. Njihovi izdelki so še danes občudovanja vredni predmeti. Svoje umetnine so bili v stanu izvršiti s tako natančnostjo le reditega, ker so pridno opravljali svoje delo, ne da bi pri tem mislili na vsakdanji delovni čas. Tudi vi, je izjavil pogumno župan, morate posnemati vaše prednike, in se ne smete strašiti nobenega dela in truda in delati brez ozira na delovni čas. — Klerikalni župan je torej jasno razložil vajencem svojo krščansko-socialno doktrino o neskočno dolgem delovnem času. Vajenci naj garajo torej od rane zore do pozne večere. Vrnili naj bi se zopet stari časi, ki si jih klerikalizem tako želi. — G. Leskover naj bi napravil tako predavanje še rimskim popom, ki sede v prijetnih sencah, ko drugi služijo v potu svojega obraza svoj vsakdanji kruh. Te besede naj bi prinesle spoznanje vsem onim delavcem, ki so do sedaj verovali klerikalnim voditeljem. Neskončno dolg delovni čas, bedasti in omejeni ljudje, svobodno izkoriščanje kapitalistov in bič rimske duhovščine, ki je branil »od Boga izvoljeni družabni red« — to je bilo nekoč, a danes tega ni, — gospod župan. Za pojasnilo, ki priča jasno o sovražstvu klerikalizma do delavstva — županu najlepša hvala!

Trbovlje. (Otvoritev bolnice Brat. sklad.) Bratovska skladnica v Trbovljah je dogradila novo bolnico za svoje člane, kar je bil že itak skrajni čas, ker stara bolnica nikakor ne odgovarja razmeram časa in številu delavstva v Trbovljah. Do tu je zadeva popolnoma v redu. Toda otvoritev bolnice se je izvršila na tak način, da je razredno-zaveden rudar pod nobenim pogojem ne more odobravati kljub temu, da gre tu za socialni zavod delavcev samih, ki so glavni nosilci socialnega zavarovanja. Ko smo pri otvoritveni ceremoniji v nedeljo, dne 22. novembra t. l., opazovali celo zadevo, nas je nekako prešinila misel, da to ni delavski zavod, marveč da so delavci le tisti, ki smejo za ta zavod nositi visoka bremena prispevkov, zasluge pa si dele drugi, ki so za zavod najmanj prispevali. Ako pomislimo samo to, da delavstvo že nad dve leti in še danes plačuje protizakonit prispevek od svojih gladnih plač v bolniško blagajno v znesku 50 Din na mesec in to po zaslugi in sklepih predstojništva bratovske skladnice, in kdor je to gledal, temu je bilo jasno, zakaj vse te ceremonije: da se pokaže v javnosti Trboveljska premogokopna družba kot velika dobrotnica delavskega razreda. — Otvoritveni ceremoniji so prisostvovali zastopniki raznih uradov, predstojništvo bratovske skladnice, ki je bilo imenovano po milosti božji od rudarskega glavarstva, uniformirani delavski zaupniki skupno z uniformiranimi pazniki, ki so delali štafazo Trboveljski premogokopni družbi, ter mali del delavcev, ki jih je prignala radovednost; v splošnem je pretežni del delavstva ta tinglantai bojkotal, za kar ima dovolj tehničnih vzrokov. — Otvoritveni govor je imel g. rudarski glavar Strgar po končani maši, katero jebral kanonik Časli, v katerem je povdarjal požrtvovalnost Trboveljske družbe in požrtvovalnost njenega ravnatelja za novo zgradbo. Pozabil je le povedati, da so to krvavi žulji trboveljskih rudarjev, kar ima Trboveljska premogokopna družba, ker jih je tako slabo plačevala za naporno delo, da je samo v lanskem letu napravila nad 33 milijonov dinarjev čistega dobička, rudarji pa so s svojimi družinami nagli in bosji zato, ker so vestno opravljali svojo službo globoko pod zemljo, pri slabem zraku, in so bili vsako minuto v življenjski nevarnosti. — Po končanem govoru so se gospodje podali na balkon nove bolnice, nakar so uniformirani delavski zaupniki z zastavo sv. Barbare, rudarska požarna bramba in delavska godba defilirali mimo balkona v čast velezaslužnim gospodom.

Čevlji „Voika“

Ljubljana, nasproti Mestnega doma
so najtrpežnejši.

Zahtevajte brezplačen ilustrirani cenik.

Istočasno smo videli ob cesti slepega rudarja Košuka, ki je postal pred dvema leti žrtev svojega poklica, in ki je tedaj prosil milodarov. On bi v prvi vrsti zaslužil, da bi gospodje defilirali mimo njega, ker je zanje zgubil svoje oči in svojo delovno moč. — Da pri takih ceremonijah ne gre brez banketa, je razumljivo; zdravice na balkonu ni bilo ne konca ne kraja. Odbor Bratovske skladnice pa je tudi preskrbel in sklenil na svoji seji dne 16. novembra t. l. z vsemi glasovi delavskih in podjetniških zaupnikov, da plača bratovska skladnica 10.000 Din za to jedajo in pijačo, da se nasitijo za služni možje, delavski zastopniki bratovskih skladnic, uniformirani zaupniki II. skupine skupno z uniformiranimi pazniki. — Nič se pa ni pri tem sklepanju spomnil naših bolnih in vpokojenih rudarjev, da ko se bodo sami nasitili za delavske žulje, bodo oni prisiljeni, da jedo nezabeljene koruzne žgance. Ali ne bi bilo bolje, da bi se ta znesek razdelil v podporo bolnim in vpokojenim rudarjem, kakor pa da se gospodje potem valjajo po cesti, da jih še drugi dan boli glava in preganjajo mačka. Drugič pa bo zastopnik TPD očital delavskim zaupnikom, koliko se v Trbovljah popije, kar se je že večkrat dogodilo pri raznih obravnavah. Rudarji so imeli zopet priliko, da si ogledajo svoje zastopnike, kako jih zastopajo ter se naj čvrsto oklenejo svoje razredne strokovne organizacije »Zveze rudarjev Jugoslavije«, da se nikdar več ne bo dogodilo kaj takšnega, kar je v sramoto celokupnemu delavskemu razredu. — Delavci.

Črna. V soboto, 31. oktobra t. l., je nenadoma preminul v 38. letu starosti rudarski delavec sodrug Jožef Fajmut, ki je bil že dolgo vrsto let, do svoje smrti, doživel član strokovne organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije. Sodr. Jožef Fajmut je bil rojen l. 1887 na Lundračkem vrhu. Rudarski poklic je vršil že od svoje mladosti večinoma v Žerjavu. Član rudarske organizacije je bil nepretrgoma od leta 1920. Dne 3. novembra je nastopil pokojni svojo zadnjo pot, spremljan od številnih svojih prijateljev in znancev. V posebno častnem številu so ga spremlili njegovi sodrugi, s katerimi se je boril ramo ob ramo dolgo let za pravice rudarskega delavstva. Sedaj nas je zapustil in odšel počivati v hladno zemljo na črnem pokopališču. Sodrugi in rudarji mu bodo ohranili trajen spomin!

Ptuj. Naša podružnica usnarjev v Ptujju je imela svoj redni članski sestanek dne 23. nov. t. l. ob 9. uri dop. v gostilni »Pri pošti«. Dnevni red je bil sledeči: Organizacija in dolžnosti funkcionarjev, kakor tudi posameznih članov. — Predsednik tukajšnje podružnice je poročal o razmerah in o zanemarjanju članov, kateri niso vršili svoje dolžnosti napram organizaciji in tudi ne napram odboru. Tudi odborniki sami so zanemarjali svoje funkcije. Ker so videli stari člani, da je organizacija v današnjem položaju zelo nujno potrebna, se je apeliralo na ostalo članstvo in tudi na ostale, kateri še do sedaj niso bili strokovno organizirani in jim prikazalo, da kapitalistični režim vedno bolj pritiska in kako brutalno nastopa proti delavstvu, zato jih je večje število pristopilo iz tovarne »Petovija«, da uveljavijo v organizacijo svoje pravice in da se ne bo ravnatelj »Petovije« izražal, da v Jugoslaviji ne obstoja nobena organizacija, kakor tudi ne zakon o zaščiti delavcev. Če je prišlo delavstvo k njemu z deputacijo in zahtevalo od njega svoje pravice, je izjavil: »Če vam ni po volji, pa lahko zapustite službo, ker dobim itak dosti delavcev iz kmetov.« — S tem se je zborovanje zaključilo in dal apel na vse člane, da gredo s podvojeno silo na delo.

Trbovlje. (Občni zbor podružnice ZRJ.) V nedeljo, dne 8. novembra t. l., se je vršil pri nas občni zbor združene rudarske organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije. Občni zbor je pozdravil v imenu Strokovne komisije sodr. Filip Uratnik. Pevski zbor »Svobode« je pred otvoritvijo zapel »Delavski pozdrav«. S. Ivan Krušič je podal poročilo predsedstva, sodr. Tratnik je podal blagajniško poročilo, s. Leopold Majdič pa poročilo revizije. Vsa poročila je vzel občni zbor brez debate na znanje. S. Krušič je podal obširno poročilo o kongresu zedinjenja, ter navajal, da je po štiriletni bratomorni borbi jugoslovanski proletarijat zopet združen v svoji razredni organizaciji v Zedinjeni delavski strokovni zvezi Jugoslavije, ki se je osnovala na podlagi sklepa kongresa zedinjenja, na katerem sta se likvidirala GRSJ in CRSOJ. — Izvoljen je bil nov zaupniški zbor, ki šteje 56 zaupnikov, iz katerega je bil izvoljen na občnem zboru upravni odbor in sicer: predsednik Iv. Krušič, podpredsednik Miloš Tržinski, tajnik Franc Potočnik, blagajnik Avgust Tratnik, namestnik Jože Škrinar; revizorji: Franc Pliberšek, Edvard Jurjavec, Matija Vodenšek, Ivan Ginlati. Po končani volitvi je podal še s. Grabner poročilo o delovanju delavske delegacije v glavnem odboru bratovske skladnice glede spremembe pravilnika bratovskih skladnic. S. Krušič je ob koncu zбора apeliral na navzoče, da razvijejo najširšo propagando za ojačenje organizacije, ker le potom organizacije je mogoče, da se bo delavstvo ubranilo brezvestnemu izkoriščanju s strani kapitalistov, ki dan za dnem jemljejo delavstvu že pridobljene pravice. Nato je zaključil občni zbor s klicem: Naj živi A. R. S. J.!

Ljubljana. (Gibanje šivilj.) Za usodo teh deklet se danes malokdo zanima, dasiravno tvorijo precejšen del delavstva, posebno po mestih, kjer opravljajo svoja hlapčevska dela za nesramno nizke plače. Poleg tega jim je odvzeta vsaka svoboda, vsako samostojno prepričanje; prenašati in trpeti morajo vse, kar jih doleti s strani svojih predpostavljajenih. — Poklic šivilj, vezilj, krojaških pomočnic itd. je danes najbolj omalovaževan in brezpraven poklic. Kakšne so v tej obrti razmere v Ljubljani, naj Vam na kratko očitam. Koncem meseca septembra so se zbrale gospe in gospodične krojačice, šivilje in modistke ter pričele kovati načrte za odpravo burnega delovnika. Neka vplivna oseba odbora je zahtevala brezpogojno, da se vpelje 10urni delovnik; začasno so ga druge mojstrice odložile na poznejši čas in sicer na spomlad. Uvedle pa so 9urni delovnik in njihov sklep so naznanile potom meščanskega časopisja dne 29. septembra. V veljavo je stopil 1. oktobra. Da bi bile pomočnice organizirane, bi se to nikdar ne dogodilo. Plače so naravnost mizerne. Pomočnice po dveletni praksi imajo reči in beri 60 Din tedensko. Najboljše starejše pomočnice pa imajo do 200 Din. Koliko socialnega čuta imajo gospe mojstrice, se tu vidi jasno. — V takem obupnem položaju se nahajajo danes šivilje. Ostalim v to stroko spadajočim delavkam se ne godi nič bolje. — Še večje ubožice so pa njihove vajenke, katere

izrabljajo za vsako kuhinjsko in hišno delo. Tudi od njih zahtevajo čezurno delo, kar je po zakonu prepovedano. Vajenke, ki obiskujejo obrtno nadaljevalno šolo, morajo plačevati šolnino same, dasi je to dolžnost mojstrov. Ali ne izprevidijo trpinčeni in goljufani sužnji, da bi se dalo temu od pomoči le, če bi se organizirali in nastopili skupno proti svojim izkoriščevalcem? Edina Vaša rešitev je v strokovni organizaciji oblačilnih delavcev, ker le potom nje si boste izvojevale Vaše pravice za pošteno življenje, kakršnega zaslužite. Mojstricam pa svetujemo, da z njihovimi protidelavskimi nakanami prenehajo, ker struna počí, kadar je prenapeta.

Razno.

Javna prošnja.

Prebivalstvo mariborske oblasti je zadelo teška nesreča. V noči na 11. novembra t. l. so pod hudimi nalivi reke in potoki prestopili bregove, voda je poplavlila nižine, razdrila ceste, odnesla mostove, in zaela mnogo človeških naselbin. Najtežje prizadeti so srezi Murska Sobota, Ljutomer, Dolnja Lendava, Ptuj, Celje in dr.

Materialna škoda je ogromna. Cela zaselja so se vgreznila v vodo, mnogo obitelji je brez strehe, brez obleke in obuvala. Plazovi so zasuli ceste in kulture, uničeni so spravljivi poljski pridelki, ozimna je ogrožena. Poginilo je mnogo domače živine, mnogo domov je zrušenih, znaten del narodnega premoženja je postal žrtev valov.

Le takojšnja izdatna pomoč more omiliti bedo. Človekoljubje zove nas vse, v prvi vrsti tiste, ki jim je katastrofa prizanesla in ki so z življenjem in imetjem ostali na varnem, da trpečim priskočimo na pomoč s prostovoljnimi prispevki.

Podpisani odbor se obrača do javnosti s prošnjo, naj žrtvuje, kar more, da olajša nesrečo, naj z lastnimi denarnimi prispevki, pa tudi z nabiranjem darov v najširših krogih pomaga zalagati sklad, **pomožni sklad za oškodovance po poplavi v mariborski oblasti**, iz katerega bi se mogla črpati sredstva za nadaljno pomoč.

Prispevki se sprejemajo pri pristojnih sreskih poglavarjih kot predsednikih sreskih pomožnih odborov in pri velikem županu mariborske oblasti kot predsedniku Oblastnega pomožnega odbora.

V Mariboru, dne 15. novembra 1925.

Pomožni odbor za oškodovance po poplavi v mariborski oblasti:

Dr. Andrej Karlin, s. r., Dr. Otmar Pirkmaier, s. r., Dr. Josip Leskover, s. r., Dr. Rudolf Ravnik, s. r., Dr. Vekoslav Kukovec, s. r., Dr. Franjo Lipold, s. r., Ivan Roglič, s. r., Anton Lipovšek, s. r., Viktor Grčar, s. r., Marija Maister, s. r., Inž. Josip Zidanšek, s. r., Dr. Radoslav Pipuš, s. r., Franjo Bureš, s. r.

Kaj naj se pije pri delu?

Mnogi delavci in rokodelci imajo običaj, da pijejo v delovnih odmorih »svojo steklenico okrepčila«. Gotovo jim ne bo nihče branil te pijače, toda ali je pivo in žganje v resnici prava pijača pri delu? Pivo in žganje — kakor vsaka druga alkoholna pijača — utruji, slabi živce in je navadno vzrok nesreče. Najboljša in najprikladnejša pijača v delovnih odmorih in pri delu je nedvomno čaj. Dober čaj, kakor n. pr. čaj znamke »čajna ročka«, ne izgubljuje, tudi če je mrzel (sladkan ali nesladkan), svojega okusa, ne utruji, temveč okrepča. Poleg tega stane le majhen del dragih alkoholnih pijač.

Najboljšo govejo juho pripravi se v hipu in poceni z MAQGI-jevo govejo kokco.

Zahvala.

Ob brdki izgubi mojega moža, oziroma očeta

Jožef-a Fajmut-a

se zahvaljujem vsem sodrugom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z menoj in mi lajšali težko bol. Posebej se zahvaljujem za gmotno pomoč, ki mi jo je nudila Zveza rudarjev Jugoslavije. Lepa hvala za nagrobni venec rudašem, končno hvala vsem, ki so spremlili pokojnika v tako velikem številu na njegovi zadnji poti.

Črna, 15. novembra 1925.

Žalujoča žena in otročiči.

Svoji k svojim!

Delavski gospodar, delavska gospodinja kupujeta pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu.

Štampilje

iz kavčuka in kovine, etikete, vsakovrstne graverske izdelke priporočamo industrijskim podjetnikom in obrtnikom

Anton Černe Ljubljana

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

Karo-čevlje

Lastne delavnice --- Solidne cene.

Maribor, Koroška cesta 19

Je najbolje je najceneje.